

Kommentarer til temamøte

SMVF/vannkraft

Hei til dere som deltok på Temamøte om SMVF/vannkraft som påvirker vannforekomster i Vannregion Troms, Finnmark vannregion og Norsk-Finsk vannregion.

Takk for ett godt møte med mange fine argumenter og gode opplysninger. Som deltaker via skype var det dessverre ikke enkelt å få med seg alt som ble sagt eller vist på skjerm. Jeg fikk likevel et godt inntrykk av arbeidet deres og er glad for at dere tar miljø og påvirkning av miljøet og naturen med alvor.

FNF Finnmark ønsker å komme med noen kommentarer til SMVF/vannkraft.

FNF Finnmark har følgende tilsluttede foreninger: Naturvernforbundet Finnmark, Norges Jeger- og Fiskerforening Finnmark, Norsk Ornitologisk Forening Finnmark, 4H Finnmark, Turlag tilsluttet DNT i Finnmark og Finnmark Orienteringskrets.

Generelt om Finnmark vannregion

Det må legges stor vekt på naturverdier i arbeidet med vannregionen. Vann bidrar til økt livskvalitet med turmuligheter langs elv, vann og fjord. Vann handler om naturverdier, fritidsaktiviteter som fiske og bading, næringsutvikling som fiskeri, vannkraft og fiskeoppdrett. Vi skal kunne bruke vannet til næring, samtidig som vi sørger for at vannkvaliteten og livet i vannet ivaretas på en god måte.

«Kommunene har en særlig viktig rolle i vannforvaltningsarbeidet. Det lokale arbeidet i vannområdene er et viktig grunnlag for det påfølgende regionale arbeidet, og muliggjør lokal forankring og medvirkning, samt innhenting av lokal og erfaringsbasert kunnskap»¹ (19.03.2019 – side 4). FNF Finnmark ser det slik at lokale kunnskaper og erfaringer er viktig for vannforvaltningsarbeidet. Hvordan kan man skape engasjement i befolkningen når det kommer til vannforvaltning? Er Vann-Nett forståelig for den delen av publikum om ikke er utdannet innenfor eller har erfaring med vann? Svaret her er dessverre nei. Det er nok ikke intensjonen at Vann-Nett

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/8295acf187ab41d7b9a4acd901886926/nasjonale-foringer-for-arbeidet-med-oppdatering-av-de-regionale-vannforvaltningsplanene.pdf>

skal være lett for allmennheten å orientere seg i. Det er synd, for Vann-Nett kan skape god innsikt og være en plattform for å dele kunnskap med befolkningen.

Det er viktig for en god prosess for konsesjoner at lokal kunnskap ivaretas i vilkårsrevisjonen. Jeg vet at det er ønske om å etablere lokale grupper og referansegrupper hos vannområdekoordinatorene i Finnmark. Det applauderer vi! Dessverre ser vi også problematikken med å skaffe ildsjeler med kunnskap og interesse for å delta i slike grupper. Fortsett å prøve, hold trykket oppe og vis at dere er der og at dere ønsker kontakt. Følg opp og vis at det nytter å delta i slike grupper. Kanskje må man omformulere språket slik at den lokale befolkningen får større motivasjon for å delta?

Vannforskriften/Vanndirektivet skal sørge for helhetlig vannforvaltning og burde ta bedre grep på den helhetlige belastningen. I dag vet vi at påvirkning fra lakseoppdrett utgjør en eksistensiell trussel for den ville laksefiskbestanden i Norge – men det fremkommer ikke av Vann-Nett. I tillegg til trusselen fra oppdrettsanlegg kommer lav vannstand i elvene også inn som et element, legg på gruveponi i fjorden og annen påvirkning så kan det bli dystre statistikker i de berørte områdene. Det er viktig å tenke helhetlig og se på hvilke faktorer som påvirker vannkvaliteten.

Vann-Nett

Som lekmann selv synes jeg det er vanskelig å forstå Vann-Nett, jeg har forsøkt flere ganger uten å komme frem til noe konkret. Derfor ble jeg veldig glad da vi under temamøte for SMVF/vannkraft brukte Vann-Nett for å diskutere utvalgte vannområder.

Likevel ønsker jeg å ta opp en sak eller to fra SABIMA angående Vann-Nett. Det brukes en omregningsnøkkel i Vann-Nett som gjør at alt ser bedre ut der enn i kvalitetsnormen. Dette samtidig som Vanndirektivet har som mål at det skal være god økologisk tilstand og bærekraftig bruk. Det må tas høyde for brukerinteresser slik at laksefisken ikke bare akkurat overlever, men også når høstbart overskudd.

Vannforskriften/Vanndirektivet skal sørge for helhetlig vannforvaltning og burde ta bedre grep på den helhetlige belastningen.

Konsesjonsfrie anlegg og standard naturforvaltningsvilkår

FNF Finnmark synes det er beklagelig at konsesjonsfrie anlegg ikke kan kalles inn og gis konsesjon uten sterke argumenter. Det vil være problematisk å finne sterke nok argumenter som kan føre til en innkalling av et anlegg som har stått oppført i land tid. Anlegget i seg selv kan allerede ha ført til irreversible konsekvenser for utløpet og den eventuelle fiskestammen som skulle/kunne vært i området. Hvordan kan GØP brukes i denne sammenhengen? Vi mener at alle oppdemninger må være underlagt konsesjon og under de oppdaterte miljømålene vi har i dag. Standard naturforvaltningsvilkår må inn.

Standard naturforvaltningsvilkår er inkludert i alle vannkraftkonsesjoner siden 1992 og til en viss grad siden 1960. Eldre konsesjoner har ikke slike miljøvilkår. Omtrent 50 % av vannkraftkonsesjonene i Norge har ikke moderne miljøvilkår som ble introdusert i 1992.

Standard naturforvaltningsvilkår gir muligheter for å oppnå miljøforbedringer i regulerte vassdrag også uten slipp av minstevannføringer og magasinrestriksjoner. Eksempler på standard naturforvaltningsvilkår er tiltak som erosjonssikring, terskelbygging og biotopjusteringer, naturfaglige

undersøkelser, fiskeutsettinger, rognplanting, fiskepassasjer og andre habitattiltak for å opprettholde naturlig produksjon vassdraget. En viktig forutsetning for en vellykket bruk av disse er imidlertid at det finnes nok vann i vassdraget.

Generelt om «Sterkt modifiserte vannforekomster»

Miljødirektoratet presenterte GØP – godt økologisk potensial – som noe man kan oppnå ved å utføre alle potensielle forbedringer av vannområdet som ikke utelukkes av dårlig effektivitet eller for høy kostnad. FNF Finnmark er enig i denne vurderingen, selv om vi av og til ikke mener at alle potensielle effektive forbedringer, innenfor kostnad, faktisk blir satt i verk. FNF og tilsluttede organisasjoner kan kanskje være noe utålmodig i ventetiden. Vi forstår likevel at visse forbedringer, som overpopulasjon av en art i Altevatnet er tidkrevende og vanskelig. Tilbake til GØP, det er viktig å huske at standarden til GØP ikke kan være: GØP = dagens tilstand. Det er kun i de færreste tilfeller at man har vurdert hva som faktisk er mulig å oppnå gjennom fysiske tiltak som: gytegrus, fjerning av forbygninger osv. Det å bruke all tilgjengelig kunnskap fra bl.a. NORCE/CEDREN osv. om økologiske tilpasninger som lokkeflommer, imitere vårflom for å vaske ut sedimenter, ha langsommere nedrampingshastigheter osv.

Lykke til videre med det gode arbeidet dere gjør. Husk å ta vare på lokale stemmer og erfaringer. Og tenk helhetlig.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Fylkeskoordinator
FNF Finnmark

E-post: Finnmark@FNF-nett.no
Tlf: 90 41 13 43

Web: www.fnf-nett.no/finnmark

Adresse: Storgata 5, 9900 Kirkenes

Org. nr.: 916 589 050